

ÅR 5 MED PÆDAGOGISKE LÆREPLANER

Ledelsen på relationsarbejde

Den pædagogiske læreplan er blevet vel modtaget – men er endnu ikke blevet den løftestang i dagtilbuddets samarbejde med forældrene og forvaltningen som den var tænkt, siger forsker. Det er en af de udfordringer institutionslederne står med, her i år 5 efter læreplanernes indførelse.

TEMA
LEDELSE

AF EVA HOLDFLOD PALLESEN

De pædagogiske læreplaner har højnet den faglige bevidsthed og bidraget til at udvikle det faglige sprog hos det pædagogiske personale. Det er manges vurdering i dag. Til gengæld er læreplanerne ikke blevet det omdrejningspunkt for samarbejde og dialog med forældre og forvaltning som de var tænkt, vurderer Jesper Olesen, lektorvikar ved Institut for Pædagogik på DPU ved Aarhus Universitet. Han har været projektleder på et forskningsprojekt der har fulgt processen da loven om de pædagogiske læreplaner skulle føres ud i livet.

Jesper Olesen fortæller: "Projektet viste at når en lov som den om pædagogiske læreplaner sendes ud i verden, ligger der ikke en fiks og færdig idé som dagtilbuddene bare skal gennemføre. Hvad sådan en lov kommer til at betyde for børn og voksne i en daginstitution, afhænger af hvilke spillere der kommer med på banen og er med når de pædagogiske læreplaner omsættes fra ord i en lov til hverdag i dagtilbuddene."

I dag er læreplanerne mere end en lovtæst. De er en del af virkeligheden i dagtilbuddene, der imidlertid står med en udfordring, mener Jesper Olesen: "Læreplanerne har givet anledning til faglige dialoger i personalet, men er ikke i så høj grad blevet det omdrejningspunkt for at styrke relationerne omkring dagtilbuddets hverdag som loven lægger op til. Der ligger stadig en

stor udfordring i at få læreplanerne til at fungere som udgangspunkt for at engagere forældrene i et samarbejde om børnenes læring og for at etablere en meningsfuld kommunikation med forvaltningen," pointerer Jesper Olesen.

Forældrenes engagement starter i barnet

En af intentionerne med de pædagogiske læreplaner var netop at de skulle være et redskab til at samarbejde med forældrene om barnets udvikling. Når de ikke rigtigt er blevet det, kan det skyldes at den dokumentation der kommer ud af arbejdet med de pædagogiske læreplaner, ikke altid appellerer til forældrenes engagement, mener Jesper Olesen:

"De pædagogiske læreplaner har sat børns læring på dagsordenen, men det er sket via et fokus på de voksnes læring om mål og resultater. Forældrene ser det fra en anden vinkel. For dem er institutionen og det pædagogiske arbejde noget der engagerer dem fordi det har med deres barn at gøre, ikke med overordnede mål og resultater. Det kræver en interesse på et andet niveau at gå ind i generelle mål og analyser på den faglige bane."

Ser man ud over Danmarks grænser, kan man finde eksempler på lande hvor forældrene er mere direkte spillere i læreplansarbejdet. I New Zealand dokumenterer pædagogerne børns læring gennem læringsfortællinger der beskriver det enkelte barns fremskridt sådan som pædagogerne ser det i nogle

konkrete situationer. Fortællingerne følger et fagligt begrundet skelet, men formuleres i et hverdagsprog der er egnet til at kommunikere til forældrene i, og forældrene inviteres til at bidrage til fortællingerne om barnets udvikling.

“Den newzealandske model involverer nogle andre spillere i arbejdet med børns læring end vi har set det i Danmark. Den lægger op til at knytte forældrene, personalet og børnene tættere sammen fordi den bruger dokumentationsmåder der inviterer børn og forældre til at deltage i arbejdet med barnets læring. I den danske model lægges der mere op til en dokumentation af de faglige læreprocesser. Og det kan være sværere for forældrene at forholde sig til,” siger Jesper Olesen.

Løftestang for kommunikation med forvaltningen

Jesper Olesen peger på at der også ligger en udfordring i at få den pædagogiske læreplan til at fungere som løftestang for kommunikationen mellem institution og forvaltning eller kommunalbestyrelse – en rolle den er tiltænkt i loven:

“Det ser ikke ud til at forvaltningen og kommunalpolitikerne bruger den dokumentation der frembringes i dagtilbuddet, til noget. Tit får institutionen ingen tilbagemeldinger på den pædagogiske læreplan eller på evalueringer. Og der er ikke noget der tyder på at den dokumentation der udarbejdes i dagtilbuddet, indgår i diskussioner om de kommunale børnepolitikker.”

Problemet er at der ikke nødvendigvis er et klart billede af hvilken slags kommunikation dokumentationen skal give anledning til i en kommunal sammenhæng, mener Jesper Olesen.

“Hvis den pædagogiske læreplan skal bruges til dialog og samarbejde på kommunalt plan, kræver det at kommunalbestyrelsen forholder sig til noget indholdsmæssigt og ikke kun ser på institutionens drift og rammer – men der mangler tit en afklaring af at der ligger de forventninger til den.”

Den udfordring som institutionslederen står med – her i år 5 efter indførelsen af de pædagogiske læreplaner – handler altså ikke så meget om at finde den gyldne model som lettest kan indfri lovgivningens krav og intentioner, påpeger Jesper Olesen.

“Udfordringen i dag handler meget om at skabe processer der styrker de relationer til både forældre, forvaltning og politikere der udpeges som vigtige i loven om pædagogiske læreplaner for fremtidens dagtilbud. Her er der stadig et stykke vej at gå.”

HER KAN DU LÆSE MERE

“Når loven møder børns institutioner” redigeret af Jesper Olesen, Danmarks Pædagogiske Universitetsforlag, 2008.

TEMA
LEDELSE

“Forældrene skal kunne se det for sig”

Det er vigtigt at have forældrene med i arbejdet med de pædagogiske læreplaner, mener daginstitutionsleder Lasse Timmermann. Men det skal foregå i et sprog hvor forældrene kan se de konkrete situationer med børnene for sig. Ellers kobler man dem af.

AF EVA HOLDFLOD PALLESEN

Relationen til forældrene er vigtig for alt hvad der sker i en daginstitution. Det mener Lasse Timmermann, der er leder af Kattegat Børnehuse i Gribskov Kommune. Derfor er han optaget af at videreudvikle arbejdet med de pædagogiske læreplaner så de får en stærkere rolle som omdrejningspunkt for samarbejdet med forældrene. Lasse Timmermann forklarer:

“Forældrene er de direkte medspillere i det projekt der hedder børns udvikling. Vi kan hverken evaluere vores arbejde eller

løfte vores opgave hvis vi ikke har hul igennem til forældrene. Det er jeg blevet mere og mere opmærksom på i den tid jeg har været leder.”

I Lasse Timmermanns institutioner skal personalet til at udvælge nogle læreplanstemaer som forældrene indbydes til et samarbejde om: “Vi vil præsentere forældrene for det vi mener der foregår lige nu hos børnene med hensyn til sociale kompetencer, og så vil vi bede dem om deres vinkel: Genkender forældrene det vi fortæller? Ser de noget andet end os? Har de andre perspektiver og oplevelser end vores?” siger Lasse Timmermann.

”Når vi begynder at kalde hinanden navne, så har vi ikke noget fælles mere. Så skyder vi bare ansvaret over på hinanden.”

Fortællingen fra garderoben giver indre billeder

Lasse Timmermann ved af erfaring at det ikke nødvendigvis er så ligetil at inddrage forældrene i arbejdet med pædagogiske læreplaner på en måde som også giver mening for dem:

”Det kan være svært at stå og fortælle forældrene om det som de ikke selv oplever, hører, lugter og ser hver dag. Jeg har prøvet at sidde med en forældregruppe der sagde: ’Det er meget godt, alt det I skriver om jeres pædagogik, men vi kan jo ikke vide hvad der faktisk er sket.’”

Derfor dur det ikke at forklare sig i meget generelle ord og vendinger om pædagogik:

”Der skal køre en indre film i forhold til det vi fortæller. Forældrene skal kunne se det som vi snakker om, for sig, fx kunne forestille sig det som en konkret situation i garderoben. Så går det op for dem hvad det egentlig handler om. Fortællingen fra garderoben giver nogle indre billeder – det gør nogle generelle formuleringer ikke altid. Og hvis man ikke kan forstå det vi laver, så kan man jo heller ikke være med til at evaluere det,” siger han.

En af de måder at bringe forældrene på banen på som Lasse Timmermann vil tage i brug, er at spørge ind til de historier som børnene kommer hjem med: ”Hvis man fx arbejder med sociale kompetencer, ligger der jo en vigtig viden her. Hvad er det for historier børnene kommer hjem med om de andre børn? De rummer vigtige informationer om hvad det er der foregår i barnets børnehavedag, og hvordan de opfatter det.”

Interessen for barnet er udgangspunktet

For at få en god kommunikation med forældrene kan det være nødvendigt at bruge energi på at afklare med forældrene hvad medindflydelse og samarbejde overhovedet handler om:

”Man har gensidigt brug for at have en idé om hvilken rolle den anden spiller i det her projekt – både som pædagog og forælder. Nogle forældre vil måske gerne ind og

bestemme de konkrete aktiviteter og synes ikke der har været samarbejde hvis det ikke bliver som de forestillede sig. For andre handler samarbejde først og fremmest om at vide nok til at føle sig trygge ved at overlade deres eget barn til os.”

Det er vigtigt at man ikke dømmes forældres tilbøjelighed til at fokusere på deres eget barn først som forkert, understreger Lasse Timmermann: ”I forældrenes interesse for deres eget barn ligger jo et stærkt udgangspunkt for at etablere et samarbejde med dem. Alle forældre kan aktiveres ud fra interessen for deres barn.”

Vi skal ikke kalde hinanden navne

Hvis man derimod sætter forældrene i bås som ”curlingforældre” eller som nogen der har ”projektbørn”, så er man i gang med at klippe kommunikationslinjen til dem over, mener Lasse Timmermann:

”Jeg har været pædagog i 30 år. Jeg har efterhånden prøvet det hele og har set mange forskellige måder at kigge på forældrene på. En overgang så man dem som nogle der nærmest skulle have et kursus for at de måtte være sammen med deres egne børn. I en periode skulle de lære at tage mere ansvar, og så hed de ”curling-forældre”. Og de har selvfølgelig også kaldt os – pædagogerne – ting i årenes løb. Og det jeg har fundet ud af, er: Når vi begynder at kalde hinanden navne, så har vi ikke noget fælles mere. Så skyder vi bare ansvaret over på hinanden. Jeg sætter jo mig selv ud af spillet når jeg parkerer forældrene under sådan en overskrift som ”curling-forældre” siger Lasse Timmermann og fortsætter:

”Selvfølgelig danner pædagoger sig en mening om forældrene. Det kan ikke være anderledes. Men vi skal blive ved med at udfordre den historie som vi har lavet om dem. Vi skal altid være parate til at tænke: Måske er der noget mere end det jeg lige tror jeg har set. Det gælder jo også børnene. Man kan kigge på et barn fra mange vinkler. Og der er jo altid noget mere end det man lige ser. Hvis vi ikke er parate til at møde forældrene på den måde, er det også mindre sandsynligt at vi ser deres børn åbent og nysgerrigt.”